

1. Indledning	2
1.1 Incitamentspakken	2
1.2 Lov om arbejdsmiljøcertifikat til virksomheder m.v.	2
1.3 Lovovervågning	4
1.4 Ændring af loven.....	4
2. Statistiske oplysninger vedrørende arbejdsmiljøcertifikatsordningen til brug for lovovervågningen af lov om arbejdsmiljøcertifikat til virksomheder mv.....	4
2.1 Virksomheder med arbejdsmiljøcertifikat	5
2.2 Tilskud til arbejdsmiljøafgift mv.	5
2.3 Gebyrbelagt tilsyn	5
2.4 Arbejdsulykker.....	6
2.5. Arbejdsbetingede lidelser.....	6
3. Hørte organisationer og myndigheder.....	6
3.1 Sammenfatning af høringssvarene	7
4. Ministeriets vurdering og bemærkninger	10
5. Konklusion.....	13

1. Indledning

1.1 Incitamentspakken

Lov nr. 441 af 7. juni 2001 om arbejdsmiljøcertifikat til virksomheder og om statstilskud til virksomheder med certifikat, indgik i en samlet incitamentspakke, som skulle medvirke til at forstærke indsatsen for et bedre arbejdsmiljø på de enkelte virksomheder. Den samlede incitamentspakke gav virksomhederne en tilskyndelse til ad frivillighedens vej at forbedre arbejdsmiljøet. Incitamentspakken bestod af tre elementer:

1. En arbejdsmiljøafgift for alle virksomheder, som havde til formål at tilskynde arbejdsgivere til at sikre et sikkert og sundt arbejdsmiljø, og
2. Et gebyrbelagt tilsyn for virksomheder inden for arbejdsmiljømæssigt særligt belastede brancher, og
3. En certificerings- og tilskudsordning hvorefter virksomheder, der kunne dokumentere et særligt godt arbejdsmiljø og som derfor modtog arbejdsmiljøcertifikat, kunne opnå tilskud til betaling af afgiften, jf. nr. 1, og blive fritaget for det gebyrbelagte tilsyn, jf. nr. 2.

Incitamentspakken blev gennemført, da en styrket arbejdsmiljøindsats på virksomhedsniveau ansås som forudsætningen for at nedbringe antallet af arbejdsskader og nedslidningen på arbejdsmarkedet. Incitamentspakken blev gennemført af hensyn til den enkelte ansatte, men også af hensyn til samfundet, der hvert år påføres store omkostninger som følge af nedslidning og arbejdsskader.

Med den samlede incitamentspakke på arbejdsmiljøområdet ønskede den daværende regering at skabe en bedre sammenhæng mellem arbejdsmiljøbelastning og udgiftsbyrde samtidig med, at arbejdsgiverne blev tilskyndet til selv at opprioritere arbejdsmiljøindsatsen.

1.2 Lov om arbejdsmiljøcertifikat til virksomheder m.v.

Med loven blev det muligt for virksomheder, der kunne dokumentere, at de havde et særlig godt arbejdsmiljø, og som derfor kunne erhverve et arbejdsmiljøcertifikat, at opnå tilskud til betaling af udgiften til arbejdsmiljøafgift, som var fastsat i lov om generel arbejdsmiljøafgift.

En virksomhed, der fik certifikat, kunne dels få et tilskud, der modsvarede de beløb, den havde betalt som følge af afgiften, dels et éngangstilskud på 4.500 kr. til hel eller delvis dækning af udgifterne ved at få et certifikat. Derudover kunne virksomheder, der fik et certifikat, fritages for det gebyrbelagte tilsyn og opnåede altså dermed en besparelse af gebyret oveni tilskuddet til afgiften.

Efter loven er det muligt at erhverve et arbejdsmiljøcertifikat efter to modeller.

Certificeringsmodellen er især målrettet større virksomheder med et formaliseret ledelsessystem. Virksomheden bliver kontrolleret (auditeret) én gang om året af certificeringsorganet. Inspektionsmodellen er et enklere system, som er tilpasset mindre virksomheder, der ikke har eller ønsker et egentligt ledelsessystem. Udstedelse af certifikat efter inspektionsmodellen bygger på et øjebliksbillede, og der er *ikke* løbende kontrol (auditering) ved certifikat efter inspektionsmodellen.

Loven er blevet udmøntet i 3 bekendtgørelser. En bekendtgørelse om arbejdsmiljøcertifikat opnået gennem certificering af virksomhedernes arbejdsmiljøledelsessystem, en bekendtgørelse om arbejdsmiljøcertifikat opnået gennem inspektion, og endelig en bekendtgørelse om ansøgning og udbetaling af statstilskud til virksomheder med arbejdsmiljøcertifikat.¹

Ud over den økonomiske tilskyndelse til at få et arbejdsmiljøcertifikat og dermed tilskud, blev det vurderet også at være et væsentligt incitament, at en virksomhed med arbejdsmiljøcertifikat kunne fremstå som en virksomhed med et særligt godt arbejdsmiljø med deraf følgende profileringsmuligheder på afsætnings- og arbejdsmarkedet. Det blev derfor forventet, at ordningen med et arbejdsmiljøcertifikat ville få karakter af en mærkningsordning.

Ca. 20 pct. af det samlede antal beskæftigede var ansat på virksomheder, som forventedes at søge om at få et arbejdsmiljøcertifikat og dermed få tilskud. Antallet af virksomheder, der ville ansøge om certifikat, blev vurderet højt, i det den generelle arbejdsmiljøafgift påførte virksomhederne en stor udgift, som de herved kunne få dækket. Der blev derfor på finansloven for 2001 afsat i alt 105 mio. kr., som dels udgjorde 85 mio. kr. til tilskud, der modsvarede den generelle afgift, dels 20 mio. kr. til tilskud, der helt eller delvis modsvarede virksomhedernes udgifter ved at få et arbejdsmiljøcertifikat.

For at få et certifikat skal virksomheden opfylde en række krav:

- Der må ikke være væsentlige arbejdsmiljøproblemer på en række udvalgte områder.
- Virksomhedens egen indsats for at sikre et godt arbejdsmiljø skal være på et højt niveau.

¹ Bekendtgørelse nr. 923 af 21. oktober 2001 om arbejdsmiljøcertifikat opnået gennem certificering af virksomheders arbejdsmiljøledelsessystem, bekendtgørelse nr. 924 af 21. oktober 2001 om arbejdsmiljøcertifikat opnået gennem inspektion samt krav til inspektionsorganernes kontrol af virksomhederne, og bekendtgørelse nr. 91 af 19. februar 2002 om ansøgning og udbetaling af statstilskud til virksomheder med arbejdsmiljøcertifikat m.v.

- Virksomheden skal have besluttet, hvordan den vil arbejde for en rummelig arbejdsplads og for sundhedsfremme på arbejdspladsen.

Virksomheden skal dokumentere, at den lever op til kravene, og at medarbejderne eller deres repræsentanter har været inddraget i arbejdet med at opfylde kravene.

1.3 Lovovervågning

Loven er omfattet af regeringens lovovervågningsprogram, hvis formål det er at styrke og systematisere vurderingerne af, om de mål, der sættes for lovgivningen, bliver nået, og om forudsætningerne holder.

1.4 Ændring af loven

Loven blev ændret i 2002, fordi regeringen ønskede at afskaffe den generelle arbejdsmiljøafgift, som kun i ringe omfang tilskyndede virksomhederne til at fremme et godt arbejdsmiljø. Ordningen fandtes bureaukratisk og dyr. Som konsekvens heraf blev tilskudsordningen også ophævet. Da ordningen med det gebyrbelagte tilsyn også blev ophævet, ophævedes tillige muligheden for at blive fritaget for dette tilsyn. Ændringerne trådte i kraft den 1/1-2003. Regeringen fandt, at man i samarbejde med arbejdsmarkedets parter måtte søge at finde bedre veje til at fremme et godt arbejdsmiljø.

Muligheden for at få et arbejdsmiljøcertifikat blev opretholdt ved lovændringen af to grunde. Dels for at virksomheder kunne profilere sig med et certifikat, og dels fordi en virksomhed, der har fået et arbejdsmiljøcertifikat, kunne få en særlig status i forbindelse med Arbejdstilsynets prioritering af tilsynet, særligt udmøntet i regeringens arbejdsmiljøreform.

Da akkrediteringen af de certificerende og inspicerende organer trak ud, blev der i forbindelsen med lovændringen i 2002 indført regler om, at virksomheder som inden d. 1. juli 2003 fik udstedt et arbejdsmiljøcertifikat, dels kunne få udgifterne til det gebyrbelagte tilsyn refunderet, dels kunne få et tilskud, der modsvarede den afgift, de havde betalt i 2001 og 2002.

2. Statistiske oplysninger vedrørende arbejdsmiljøcertifikatsordningen til brug for overvågningen af lov om arbejdsmiljøcertifikat til virksomheder mv.

2.1 Virksomheder med arbejdsmiljøcertifikat

Arbejdstilsynet har registreret, at der pr. 1. august 2004 i alt var 186 virksomheder med arbejdsmiljøcertifikat. 2 ud af disse 186 virksomheder har modtaget certifikat efter inspektionsmodellen, 184 efter certificeringsmodellen (ledelsesmodellen).

152 af de 186 virksomheder har valgt, at arbejdsmiljøcertifikatet skal dække hele den juridiske enhed.

68 % af alle arbejdsmiljøcertifikaterne dækker kun én fysisk produktionsenhed, 19 % dækker mellem 2-5 fysiske produktionsenheder og 13 % dækker over 5 fysiske produktionsenheder.

Ifølge de sidst tilgængelige ATP oplysninger dækker virksomheder med arbejdsmiljøcertifikat pr. 15. november 2004 i alt 68.963 ansatte. 42 % af arbejdsmiljøcertifikaterne dækker virksomheder med mere end 100 ansatte, 49 % dækker virksomheder med mellem 10-100 ansatte og 9 % dækker virksomheder med under 10 ansatte.

Ifølge Arbejdstilsynets nøgletal er der d. 15. november 2004 i alt 2.521.050 ansatte på produktionsenheder i landet. Ca. 2,75 pct. af det samlede antal beskæftigede er derfor ansat på produktionsenheder, som er dækket af et arbejdsmiljøcertifikat.

2.2 Tilskud til arbejdsmiljøafgift mv.

Arbejdstilsynet har modtaget 91 ansøgninger om tilskud til arbejdsmiljøafgift og tilskud til virksomhedens udgifter i forbindelse med erhvervelse af certifikatet. (Disse ansøgninger omfatter flere end 91 virksomheder. Herning kommunes ansøgning omfatter fx 57 selvejende institutioner).

I alt er der indtil d. 31. august 2004 udbetalt kr. 14.357.742,00 i tilskud til arbejdsmiljøafgift og tilskud til virksomhedernes udgifter i forbindelse med erhvervelse af certifikatet. (Der mangler endnu at blive truffet endelig afgørelse i enkelte sager.)

2.3 Gebyrbelagt tilsyn

Arbejdstilsynet har modtaget 12 ansøgninger om tilbagebetaling af gebyrbelagt tilsyn på baggrund af erhvervelse af arbejdsmiljøcertifikat. I disse sager er der tilbagebetalt i alt kr. 25.200,00

2.4 Arbejdsulykker

Der foreligger ikke nogen ulykkesstatistik for de arbejdsmiljøcertificerede virksomheder. Frem til den 17. januar 2004 er der blevet anmeldt 38.970 arbejdsulykker for alle virksomheder i 2003. Erfaringen viser, at der efter denne dato vil blive anmeldt cirka 2.500 flere arbejdsulykker for ulykkesåret 2003. Nedenfor vises en tabel fra Arbejdstilsynets årsrapport 2003 vedrørende anmeldte arbejdsulykker fra 1998-2003.

Tabel 1: **Anmeldte arbejdsulykker 1998-2003, fordelt på skadetype (alvorlighed) og ulykkesår *.**
Datakilde: Arbejdstilsynet.

Skadetype (alvorlighed)	Ulykkesår						I alt
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	
Død	80	69	68	50	57	51	375
Andre alvorlige ulykker	5.563	5.586	5.339	5.101	4.821	4.569	30.979
Andre ulykker	44.505	44.389	42.813	41.798	39.052	34.350	246.907
I alt	50.148	50.044	48.220	46.949	43.930	38.970	278.261

* Da arbejdsulykker er opgjort den 17. januar 2004, forventes det, at antallet af anmeldte arbejdsulykker for år 2003 vil stige i senere opgørelser.

2.5. Arbejdsbetingede lidelser²

Arbejdstilsynet har ikke specielle opgørelser over arbejdsbetingede lidelser for virksomheder med arbejdsmiljøcertifikat. De arbejdsbetingede lidelser er primært anmeldt af læger, der tillige med tandlæger har pligt til at anmelde de lidelser, som skyldes eller formodes at skyldes arbejdet. Anmeldte arbejdsbetingede lidelser registreres det år, anmeldelsen er indkommet til Arbejdstilsynet. I år 2003 blev der anmeldt 11.413 arbejdsbetingede lidelser for alle virksomheder i landet.

Tabel 2: **Anmeldte arbejdsbetingede lidelser 1998-2003**
Datakilde: Arbejdstilsynet

Ulykkesår	1998	1999	2000	2001	2002	2003	I alt
Antal	14.456	12.635	12.856	13.590	12.566	11.413	77.516

3. Hørte organisationer og myndigheder

Følgende organisationer og myndigheder har været hørt i forbindelse med lovovervågningen:

Arbejdsmiljørådet - hvor Ledernes Hovedorganisation (LH), LO og DA har valgt at fremsende supplerende udtalelser, DANAK, Dansk Standard, BVQI, Det Norske Veritas, Told og Skat, Forsikring og Pension, ATP, og Arbejdsmarkedets Erhvervs sygdomssikring.

² De statistiske oplysninger om de arbejdsbetingede lidelser var ikke indeholdt i høringsskrivelsen til organisationer og myndigheder.

3.1 Sammenfatning af høringssvarene.

Høringsvarene giver både generelle vurderinger samt specifikke bemærkninger og forslag, som her er gengivet i kort form. I bilag 1 vedlægges høringsvarene.

Gennemgående for høringsvarene er, at de hørte organisationer og myndigheder finder det vanskeligt at isolere effekten af loven fra andre forhold, som bidrager til et godt arbejdsmiljø. En effektvurdering vanskeliggøres yderligere ved, at loven var en del af en større incitamentspakke, hvoraf flere delelementer er afviklet, herunder arbejdsmiljøafgiften og tilskudsordningen til virksomheder med arbejdsmiljøcertifikat. Opmærksomheden henledes i denne sammenhæng også på det begrænsede antal virksomheder, 186, der indtil d. 1. august 2004 har modtaget arbejdsmiljøcertifikat.

De akkrediterede certificerings- og inspektionsorganer (*herefter certificeringsorganer*) giver udtryk for at tilbagemeldingerne fra virksomheder med arbejdsmiljøcertifikat er, at der er skabt væsentlige forbedringer i arbejdsmiljøet, fx mere motiverede medarbejdere, fald i antallet af sygedage, fald i ulykkestilfælde - især alvorlige ulykker, en bedre involvering af sikkerhedsorganisationen og ikke mindst en bedre forebyggende indsats. Forbedringerne i arbejdsmiljøet har desuden medført, at der er sket en stigning i den produktmæssige kvalitet og direkte produktionsbesparelse i form af bedre vedligehold, bedre overvågning af udstyr samt selvfølgelig færre udgifter til sygdom.

Endvidere oplyser certificeringsorganerne, at virksomhederne med arbejdsmiljøcertifikat samt deres ansatte føler stor forpligtigelse for et godt arbejdsmiljø ud fra betragtningen om, at kun de bedste virksomheder skal have lov at kunne oppebære et certifikat. De har dog oplevet en negativ holdning, når de certificerede virksomheder ikke efterlever ønsket om ufejlbarlighed. De har følt, at de har været udsat for det offentlige søgelys i en helt ekstrem grad, og inden for specielt bygge- og anlægsbranchen har det ført til overvejelser om "udmelding" fra certificeringsordningen.

Særligt for inspektionsmodellen påpeger certificeringsorganerne det problematiske ved, at uoverensstemmelser med arbejdsmiljøloven kræver fornyet inspektion af hele virksomheden og ikke kun dele berørt af fejlen, som det er tilfældet ved ledelsesmodellen. Herved opstår der økonomisk risiko for, at processen med inspektionsmodellen bliver dyrere end ledelsesmodellen, hvilket er i strid med formålet, i og med at denne model var rettet mod de små virksomheder. Det foreslås derfor af certificeringsorganerne, at modellen revurderes for at minimere den økonomiske risiko for de små virksomheder.

Certificeringsorganerne påpeger, at der kan ligge en negativ signalværdi i, at et certifikat kun omfatter enkelte p-enheder. Hermed henledes opmærksomheden på, at hele virksomheden ikke dækkes af certifikat.

Ifølge certificeringsorganerne har en del virksomheder givet udtryk for, at de oplever en højere grad af dialog med de certificerende organer end med Arbejdstilsynet, og at de oplever en mere helhedspræget vurdering af arbejdsmiljøet ved arbejdsmiljøcertificering end ved fx Arbejdstilsynets tilpassede tilsyn.

Det Norske Veritas (DNV) foreslår, at tolkningen af § 10 i bekendtgørelse 923/2001 (som fastslår, at der ikke må være væsentlige arbejdsmiljøproblemer som vil kunne medføre et påbud på certificerede virksomheder eller produktionsenheder) bliver blødt en anelse op. DNV finder, at det i praksis er meget vanskeligt både som virksomhed og certificerende organ at stå inde for, at der ikke forefindes "påbudsegnete" forhold på en virksomhed, næsten uanset hvor stor en indsats, der bliver lagt i certificeringen. Endvidere kan det være svært for virksomhederne at forstå, hvorfor alle væsentlige arbejdsmiljøproblemer skal være løst, inden der kan udstedes et certifikat, selvom Arbejdstilsynet har accepteret en tilbagemelding, f.eks. i form af en handlingsplan, som virksomheden har sendt til Arbejdstilsynet.

DNV foreslår derfor, at myndighedsgodkendte (Arbejdstilsynet) handlingsplaner kan accepteres, når der er tale om forhold, som ikke umiddelbart påvirker de sikkerheds- og sundhedsmæssige forhold væsentligt.

Endelig påpeges det, at det er DNVs indtryk, at en del virksomheder har oplevet selve ansøgningsproceduren og behandlingen af ansøgningen bureaukratisk og langsommelig.

Dansk Standard foreslår hertil, at alle virksomheder bør kunne få arbejdsmiljøcertifikat, når virksomhedens manglende arbejdsmiljømæssige præstationer ikke kan begrundes i utilstrækkelig egen indsats.

Arbejdsmiljørådet er positiv over for forsøget vedr. lovovervågningen. Arbejdsmiljørådet finder, at det er godt, at der foretages en systematisk vurdering af, om de mål, der sættes for lovgivningen, er nået, og om loven fortsat tjener sit formål eller bør ændres.

LH, LO og DA opfordrer til, at man følger anbefalingerne fra Arbejds milj ørådet s strukturudvalg og akkrediterer OHSAS 18001. Organisationerne finder, at akkreditering vil sikre kontrol og legitimering af systemet. LH og DA ser gerne, at akkrediteringen sker inden arbejdsmiljøreformen træder i kraft d. 1. januar 2005, da arbejdsmiljøcertificeringen er et væsentligt omdrejningspunkt i regeringens arbejdsmiljøreform, og ønsker samtidig ikke, at kravene om det rummelige arbejdsmarked og sundhedsfremme bevares. DA finder, at forudsætningerne for en massiv opbakning til certificeringsmodellen må bygge på overskuelighed og international anerkendelse, og foreslår, at bekendtgørelserne 923 og 924 ophæves pr. 1. januar 2005.

LO henviser yderligere til Arbejds milj ørådet s strukturudvalgs anbefalinger om, at der bør gennemføres et nærmere udredningsarbejde omkring midlertidige arbejdspladser og arbejdspladser med flere arbejdsgivere, med henblik på at afdække behovet for at vedtage særlige bestemmelser i relation til certificering for denne type virksomheder.

DA finder, at konstellationen af en afgift og tilbagebetaling ved certificering var særdeles uhensigtsmæssig, bureaukratisk og i de fleste tilfælde uden nogen form for økonomisk incitament.

Endvidere finder DA, at incitamentspakken som helhed virkede stærkt demotiverende for arbejdsmiljøindsatsen på virksomhedsniveau.

DA påpeger, at ulykkestallene gennem adskillige år har vist en nedadgående tendens, og at dette hænger sammen med den øgede fokus på ulykkesbekæmpelsen samt generel større bevidsthed i virksomhederne om værdien af en arbejdsmiljøindsats. DA vurderer, at loven således næppe har nogen andel i den nedadgående udvikling.

LH og DA er enige med de akkrediterede organer i, at inspektionsmodellen bør revurderes og opfordrer bl.a. til, at der bliver udviklet et nyt certifikat, der ikke er for tungt administrativt og bureaukratisk, og som skal kunne fungere som dokumentation for et godt arbejdsmiljø.

LO finder, at der ikke er en entydig sammenhæng mellem arbejdsmiljøcertificering og det at have orden i arbejdsmiljøet. LO henviser i den forbindelse til Arbejdstilsynets undersøgelse i efteråret 2003 af afgivne reaktioner overfor virksomheder med arbejdsmiljøcertifikat, og foreslår på den baggrund, at der er behov for justeringer af loven. Konkret foreslås det, at Arbejdstilsynets påbud

skal videregives til certificeringsorganet samt, at certificeringsorganet skal oplyse Arbejdstilsynet om evt. alvorlige påtaler givet til virksomheden.

LO foreslår endvidere, at sanktionssystemet overfor arbejdsmiljøcertificerede virksomheder, der ikke lever op til kravene i arbejdsmiljøloven, revurderes. Hvis der på den samme virksomhed fortsat konstateres væsentlige overtrædelser af arbejdsmiljøloven, skal der ske suspension af arbejdsmiljøcertifikatet, indtil problemet er løst, og der skal indføres en procedure, der sikrer mod en gentagelse.

LO finder det meget problematisk, at loven gør det muligt at certificere en række virksomheder over én kam, og henviser i den forbindelse til Herning Kommune, som har erhvervet sig arbejdsmiljøcertifikat. LO mener, at ”bunkecertificerede” virksomheder hermed fritages fra screening uden garanti for, at arbejdsmiljøet og arbejdsmiljøledelsessystemet er set efter og fundet i orden. På den baggrund foreslår LO, at loven ændres, så dette ikke længere er muligt.

Endelig foreslår LO, at loven vurderes igen om 3 år, og at det i den forbindelse overvejes at iværksætte en udredning/kortlægning af, hvilken betydning det har for arbejdsmiljøet og arbejdsmiljøreguleringen, at de enkelte virksomheder er certificeret således, at vurderingen kan bygge på et konkret vidensgrundlag.

4. Ministeriets vurdering og bemærkninger

Færre virksomheder end forventet har valgt at blive arbejdsmiljøcertificerede, uanset at der selvfølgelig må påregnes en langsom opstartsperiode for en ny ordning.

Da certificeringsorganerne i en periode afventede den endelige afklaring af ordningens omfang og fremtid, resulterede dette i, at der gik lang tid, før de blev akkrediterede og klar til at foretage den ønskede certificering eller inspektion af virksomheder, som ønskede at erhverve sig et arbejdsmiljøcertifikat. Indtil d. 1. august 2004 havde 186 virksomheder erhvervet sig et arbejdsmiljøcertifikat.

Det blev hurtigt klart efter regeringens tiltræden, at man ønskede at ændre ordningen. Det kan derfor ikke afvises, at virksomheder, der overvejede at blive certificeret valgte at afvente ordningens videre forløb, herunder hvordan arbejdsmiljøcertifikatet i fremtiden skulle indgå i prioriteringen af Arbejdstilsynets almindelige tilsynsvirksomhed.

Da forskellige dele af incitamentspakken siden er blevet ophævet, herunder tilskuddet til virksomheder med arbejdsmiljøcertifikat, finder Beskæftigelsesministeriet det vanskeligt entydigt at evaluere effekten af loven i forhold til ønsket om at nedbringe antallet af arbejdsskader og nedslidningen på arbejdsmarkedet.

Indførelsen af et arbejdsmiljøcertifikat har dog i forbindelse med arbejdsmiljøreformen givet Arbejdstilsynet et vigtigt nyt redskab i sit fremtidige virke.

Det er således bestemt i arbejdsmiljøreformen, at virksomheder med arbejdsmiljøcertifikat ikke skal screenes, at de er fritaget for pligten til at være medlem af BST, og at de har mulighed for at få en grøn smiley.

Har der været et fald i antallet af arbejdsskader og nedslidningstilfælde?

Arbejdstilsynets statistiske oplysninger viser et generelt fald i anmeldte arbejdsulykker fra 1998 til 2003. Antallet af anmeldte arbejdsbetingede lidelser er faldet fra 2001 til 2003. Selvom antallet af virksomheder med arbejdsmiljøcertifikat er for lavt til at kunne tilskrives en væsentlig del af faldet i 2003, giver certificeringsorganernes høringssvar dog belæg for at kunne konkludere, at erhvervelsen af et arbejdsmiljøcertifikat har skabt væsentlige forbedringer i arbejdsmiljøet.

Virksomheder med arbejdsmiljøcertifikat er ikke nul-fejls virksomheder. Arbejdstilsynets undersøgelse i efteråret 2003 har vist, at også virksomheder med arbejdsmiljøcertifikat har modtaget reaktioner fra Arbejdstilsynet. Certificeringsordningen, hvorefter de 184 virksomheder har modtaget arbejdsmiljøcertifikat, sikrer dog, at der på disse virksomheder hurtigere bliver taget hånd om eventuelle opståede arbejdsmiljøproblemer i og med, at certificeringsorganet mindst en gang årligt er på audit på virksomheden, hvilket er mere end, hvad Arbejdstilsynet har mulighed for.

Beskæftigelsesministeriet finder det - på baggrund af høringssvarene - værd at bemærke, at forbedringerne i arbejdsmiljøet på virksomheder med arbejdsmiljøcertifikat desuden har medført, at der er sket en stigning i den produktmæssige kvalitet og direkte produktionsbesparelse i form af bedre vedligehold, bedre overvågning af udstyr samt færre udgifter til sygdom.

Er det lykkedes at skabe en ordning med profileringsmuligheder for de berørte virksomhederne?

Med certifikatorordningerne er der skabt mulighed for, at den gruppe af virksomheder, der ønsker at arbejde målrettet og seriøst med arbejdsmiljøet, har mulighed for at profilere sig herpå. Virksomheder med arbejdsmiljøcertifikat vurderes af Arbejdstilsynet som virksomheder, der i vidt omfang både kan og vil løse deres arbejdsmiljøproblemer selv.

Arbejdsmiljøcertifikatet indgår derfor fremover i prioriteringen af Arbejdstilsynets fremtidige screening af virksomheder, da virksomheder med arbejdsmiljøcertifikat er undtaget fra at blive screenet, hvorved Arbejdstilsynet i endnu højere grad kan bruge sine ressourcer på de virksomheder, der har et dårligt arbejdsmiljø.

Det er dog ikke tilfredsstillende, at kun 2 virksomheder har valgt at få arbejdsmiljøcertifikat efter inspektionsmodellen. Mindre virksomheder skal stadig have mulighed for at erhverve arbejdsmiljøcertifikat efter inspektionsmodellen. Beskæftigelsesministeriet vil derfor arbejde på, at forbedre især mindre virksomheders mulighed for at dokumentere et godt arbejdsmiljø.

Har ordningen fået karakter af en mærkningsordning?

I og med at besiddelse af et arbejdsmiljøcertifikat fritager virksomheden for screening fra Arbejdstilsynets side, har ordningen til dels fået karakter af en mærkningsordning. Virksomhederne og parterne har dog efterspurgt en akkreditering af OHSAS 18001, som kan bruges også i internationalt regi. Beskæftigelsesministeriet har med udstedelsen af bekendtgørelse om anerkendelse af DS/OHSAS 18001 mv. som dokumentation for et godt arbejdsmiljø, derfor etableret mulighed for at erhverve et arbejdsmiljøcertifikat på baggrund af DS/OHSAS 18001, hvorefter virksomhederne fremover kan certificeres efter et standardiseret og internationalt kendt ledelsessystem.

Ordningen indebærer, at der udstedes certifikat for overholdelse af DS/OHSAS 18001 og for overholdelse af de supplerende krav om,

1. at virksomheden ikke må have væsentlige uløste materielle arbejdsmiljøproblemer, og
2. at medarbejderne eller deres repræsentanter skal inddrages i arbejdsmiljøledelsessystemet.

Virksomheder, der lever op til kravene ligestilles med virksomheder, der har erhvervet arbejdsmiljøcertifikat efter de hidtil gældende ordninger.

Med indførelsen af den grønne smiley for virksomheder med arbejdsmiljøcertifikat, skabes der mulighed for en entydig synliggørelse af virksomhedens arbejdsmiljø. Der er herved ikke tale om et egentligt arbejdsmiljømærke, men om et signal, der delvis opfylder samme formål.

5. Konklusion

Med indførelsen af arbejdsmiljøcertifikatordningen får virksomhederne opfyldt deres profileringsbehov samtidig med, at Arbejdstilsynet anvender sine ressourcer der, hvor der er størst behov.

Der har vist sig et behov for at ændre den oprindelige ordning på baggrund af bortfaldet af reglerne om arbejdsmiljøafgift, tilskud og gebyrbelagt tilsyn. Beskæftigelsesministeriet har endvidere etableret mulighed for at erhverve et arbejdsmiljøcertifikat på baggrund af DS/OHSAS 18001. Beskæftigelsesministeriet finder, at der er blevet gjort gode erfaringer med ordningen, som den har forløbet indtil nu, og har med indarbejdelsen af arbejdsmiljøcertifikatet i sin nye arbejdsmiljøreform sikret ordningen en central rolle i den fremtidige arbejdsmiljøpolitik.

Det må formodes, at indarbejdelsen af arbejdsmiljøcertifikatet i arbejdsmiljøreformen vil få antallet af virksomheder med arbejdsmiljøcertifikat til at stige.

Et veludbygget regelgrundlag og tilsynspraksis suppleret med overvågning af inspektions- og certificeringsorganerne giver en høj sikkerhed for, at de arbejdsmiljøcertificerede virksomheder har et godt arbejdsmiljø. Arbejdstilsynet skal derfor fortsat anvende begrænsede tilsynsressourcer på disse virksomheder, som arbejder seriøst og målrettet med arbejdsmiljøet.